

Marcin Jurewicz¹
Politechnika Białostocka

Charakterystyka ustroju prawnego Krajowego Związku Grup Producentów Rolnych - Izby Gospodarczej

Wstęp

Celem artykułu jest opis ustroju prawnego Krajowego Związku Grup Producentów Rolnych oraz zaproponowanie zmian usprawniających jego funkcjonowanie. Postulaty te służą racjonalizacji działalności branży rolniczej, szczególnie poprzez produkcję wysokiej jakości żywności oraz poprawę zbytu produkcji rolniczej.

Izby gospodarcze reprezentują przedsiębiorców względem organów władzy publicznej, działają na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i propagowania polskiego przemysłu, handlu oraz usług. Funkcjonują one na podstawie ustawy z 30.05.1989r. o izbach gospodarczych (Dz. U. Nr 35, poz. 195 ze zm.). Są one uprawnione, jako organizacje samodzielne, do kształtowania w statutach własnego ustroju prawnego [9] - w zakresie oznaczonym ustawą o izbach gospodarczych oraz stosowaną uzupełniająco (w sprawach nieuregulowanych odrębnie w ustawie o izbach gospodarczych) ustawą z 07.04.1989r. - Prawo o stowarzyszeniach - na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 79, poz. 855 z 2001r. ze zm.).

Ustrój prawny Krajowego Związku Grup Producentów Rolnych - Izby Gospodarczej

Uczestnictwo w izbach gospodarczych, zgodnie z art. 1 ustawy o izbach gospodarczych, jest dobrowolne - nie istnieje powinność udziału w nich [2], [3]. Przedsiębiorca postanawia o przynależności - wstąpieniu do działającej organizacji lub o zaprzestaniu członkostwa w niej. Na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy o izbach gospodarczych utworzenie izby gospodarczej odbywa się z inicjatywy co najmniej 50 przedsiębiorców (założycieli), wykonujących działalność gospodarczą na terenie funkcjonowania powoływanej izby, obejmującym obszar województwa. W sytuacji, gdy terytorialny zakres działania izby będzie przekraczać obszar województwa, liczba założycieli powinna wynosić co najmniej 100. W razie utworzenia izby przez grupy producentów rolnych i ich związki oraz przedsiębiorców, wykonujących działalność przetwórczą lub handlową w zakresie produktów lub grupy produktów w znaczeniu przepisów ustawy z 15.09.2000r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983 ze zm.), liczba założycieli powinna wynosić odpowiednio 10 i 20. Zgodnie z art. 2 ustawy o grupach

¹ Dr, M. Jurewicz, adiunkt, Politechnika Białostocka, Wydział Zarządzania, Katedra Marketingu i Przedsiębiorczości.

producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw osoby fizyczne, prowadzące gospodarstwo rolne w znaczeniu przepisów o podatku rolnym i osoby fizyczne, wykonujące działalność rolniczą w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej, mogą zrzeszać się w grupy producentów rolnych w celu dostosowania produkcji rolnej do warunków rynkowych, poprawy efektywności gospodarowania, planowania produkcji ze szczególnym uwzględnieniem jej ilości i jakości, koncentracji podaży oraz organizowania sprzedaży produktów rolnych, a także ochrony środowiska naturalnego.

Krajowy Związek Grup Producentów Rolnych - Izba Gospodarcza został utworzony 25.08.2009r. Zrzesza on aktualnie 67 grup producentów rolnych z różnych branż. Zgodnie z § 1 statutu Krajowego Związku Grup Producentów Rolnych z siedzibą w Warszawie [6] jest on przedstawicielem interesów gospodarczych zrzeszonych w nim podmiotów, w szczególności wobec organów administracji państwowej i samorządowej; ponadto Związek świadczy zwłaszcza usługi doradcze, udziela członkom pomocy oraz kreuje warunki sprzyjające rozwijaniu stosunków gospodarczych - w sferze gospodarki rolnej. Na podstawie § 3 statutu Związek funkcjonuje według ustawy o izbach gospodarczych oraz statutu i posiada osobowość prawną.

Sprawność aktywności izb gospodarczych wyraża się poziomem spełniania ich celów i zadań oraz zapewnieniem realizowania potrzeb przedsiębiorców - w tym producentów rolnych. Ustrój prawny danej organizacji powinien być następstwem oczekiwań i wartości, przejawianych przez większość jej członków i otoczenie [7], [10]. Otoczeniem izb gospodarczych są m.in. instytucje państwowe oraz samorządowe i organizacje społeczne, zajmujące się zagadnieniami gospodarczymi - również gospodarką rolną, przedsiębiorcy niezrzeszeni - także producenci rolni, którzy korzystają z usług wykonywanych przez izby, funkcjonowanie gospodarki państwa - w tym gospodarki rolnej, istniejące przepisy prawne oraz normy etyczne, które obowiązują w obrocie gospodarczym - jak też w produkcji rolnej.

Izby gospodarcze posiadają strukturę organizacyjną liniowo-sztabową [1], w której działają połączone hierarchicznymi więziami służbowymi komórki liniowe: prezydium (lub rada) i zarząd oraz wspomagające je organy funkcjonalne - komórki sztabowe: sekcje, stałe lub tymczasowe komisje. Podział pracy według funkcji jest dokonywany pomiędzy: walne zgromadzenie (uchwałodawcza), zarząd (wykonawcza) i komisję rewizyjną (kontrolna). Komórki sztabowe grupują ekspertów - specjalistów w dziedzinie problematyki gospodarczej [1], [4]. Według § 15 statutu Krajowego Związku Grup Producentów Rolnych organami Związku są: Walne Zgromadzenie, Rada Związku, Zarząd i Komisja Rewizyjna. Walne zgromadzenie członków izby, organ uchwałodawczy, tworzy ogół przedsiębiorców zrzeszonych w izbie. Ustawą z 07.11.2008r. o zmianie ustawy o izbach gospodarczych (Dz. U. Nr 216, poz. 1369) wprowadzono możliwość funkcjonowania w strukturach organizacyjnych izb zgromadzeń delegatów w miejsce walnych zgromadzeń, jeżeli liczba członków przekroczy wielkość oznaczoną w statutach. Modyfikacja ta ma na celu usprawnienie procedowania organów uchwałodawczych izb. Członkowie izby niebędący osobami fizycznymi są reprezentowani na walnym zgromadzeniu przez swoich przedstawicieli - art. 7 ust. 5 zd. 2

ustawy o izbach gospodarczych. Ustawa o izbach gospodarczych stanowi w art. 7 ust. 5 zd. 1, że: „Najwyższą władzą izby gospodarczej jest walne zgromadzenie członków izby” - organ obligatoryjny. Walne zgromadzenie posiada kompetencje do podejmowania uchwał, dotyczących najistotniejszych dla izby gospodarczej spraw. Zarząd jest organem wykonawczym izby gospodarczej, prowadzącym bieżącą działalność izby i reprezentującym ją na zewnątrz. Organ ten realizuje uchwały walnego zgromadzenia. Prezydium zarządu (lub rada) wspomaga prace organu wykonawczego - realizuje zadania zarządu, szczególnie w okresach pomiędzy posiedzeniami zarządu. Organ kontroli wewnętrznej - komisja rewizyjna - sprawuje funkcje kontrolne w izbie gospodarczej.

Stosowana uzupełniająco do izb gospodarczych ustawa - Prawo o stowarzyszeniach (na podstawie jej art. 7 ust. 2) w art. 10 ust. 2 rozstrzyga, iż stowarzyszenia są uprawnione do tworzenia terenowych jednostek organizacyjnych. Oddział izby gospodarczej urzeczywistnia jej zadania na części obszaru państwa. Istnieje możliwość przyznawania osobowości prawnej terenowym jednostkom organizacyjnym (oddziałom) izb - w celu ułatwienia ich funkcjonowania w obrocie gospodarczym. § 36 statutu Krajowego Związku Grup Producentów Rolnych stanowi, iż Oddziały Związku powołuje Zarząd Związku, zaś zgodnie z § 37 organami Oddziału są: Walne Zgromadzenie Członków Oddziału, Rada Oddziału i Komisja Rewizyjna Oddziału.

Właściwe jest kształtowanie celów i zadań działalności instytucji oraz środków ich wykonywania w sposób wyrazisty i umożliwiający ich spełnienie, w odpowiedniej proporcji kompleksowo bądź ściśle. Cele i zadania instytucji determinują jej ustrój prawny. Cele główne są określone w ustawie o izbach gospodarczych ogólnie, umożliwiając wyrażanie zadań i środków ich realizacji przez izby w statutach zgodnie z bieżącymi oczekiwaniami środowiska przedsiębiorców - w tym producentów rolnych - oraz niestęłego otoczenia, w którym funkcjonują izby [4]. Według § 6 statutu Krajowego Związku Grup Producentów Rolnych zadania Związku stanowią: kreowanie warunków rozwoju gospodarczego oraz wspomaganie inicjatyw gospodarczych członków Związku - w sferze gospodarki rolnej.

Wskazane jest finansowanie funkcjonowania izb gospodarczych grup producentów rolnych (określane w statutach) w dominującej części ze składek członkowskich oraz dochodów z działalności gospodarczej. Powinno się utrzymać składki członkowskie na umiarkowanym poziomie, a ponadto zastrzec w statutach spełnianie przez izby obszernego zakresu usług, opłacanych w przeważającej części poza składkami. Poziom źródeł finansowania działalności izb, dostosowany do realizowanych przez nie celów i zadań, powinien umożliwiać zatrudnienie odpowiednich zespołów specjalistów (reprezentantów nauki oraz praktyków), kompetentnych w sferze zagadnień gospodarki rolnej i należyte zasoby rzeczowe - urządzenia techniczne oraz nowoczesne technologie, a także metody organizacji i zarządzania [4]. Zgodnie z § 43 statutu Krajowego Związku Grup Producentów Rolnych źródłami finansowania działalności Związku są: wpływy z wpisowego i składek członkowskich uiszczanych przez członków zwyczajnych oraz świadczeń wnoszonych przez członków wspierających; darowizny, dotacje i zapisy; wpływy na fundusze celowe oraz

wpływy z działalności statutowej, gospodarczej i innych źródeł. Na podstawie § 44 statutu Związek tworzy następujące fundusze: fundusz statutowy przeznaczony na finansowanie funkcjonowania Związku oraz inne fundusze celowe wynikające z uchwał Walnego Zgromadzenia i Rady Związku.

Podsumowanie i wnioski

Właściwe jest sukcesywne harmonizowanie zadań izb gospodarczych grup producentów rolnych i środków ich realizowania z potrzebami, oczekiwaniami tych producentów. W statutach izb gospodarczych powinno się, w zakresie celów głównych działalności izb, określonych w ustawie o izbach gospodarczych, formułować zadania izb w szczególności jako: działalność szkoleniowo-doradczą; aktywność informacyjną, odnoszącą się do wspierania grup producentów rolnych z funduszy pomocowych Unii Europejskiej i funduszy krajowych; ułatwianie producentom rolnym nawiązywania kontaktów handlowych i współpracy [5].

Izby gospodarcze powinny podejmować intensywne czynności marketingowe w celu uzyskiwania danych o oczekiwaniach producentów rolnych wobec izb. Ponadto, działania promocyjne, upowszechniające funkcjonowanie izb w odniesieniu do producentów rolnych zrzeszonych w nich i niezrzeszonych. Promocja ma na celu w szczególności nakłonienie rolników do organizowania się w grupy producentów rolnych. Zrzeszanie się ich powinno służyć zwiększeniu konkurencyjności, zwłaszcza poprzez produkcję wysokiej jakości żywności i usprawnienie zbytu produkcji rolniczej. Istotnym udogodnieniem dla rolników byłoby uproszczenie kontroli tej produkcji [8]. Zabiegając o przynależność producentów rolnych do izb gospodarczych, wskazane jest zwiększanie specjalizacji organów sztabowych, czyli doradczych, skupiających ekspertów w działalności z zakresu rolnictwa. Ponadto, pożądane jest zawarcie w statutach izb gospodarczych ewentualności powoływania w strukturze organizacyjnej izb doraźnych komórek sztabowych bądź indywidualnych stanowisk pracy specjalistów, poza stałymi organami sztabowymi. Sztaby te powinny mieć wyrażoną w statutach możliwość wykonywania funkcji opiniodawczych i konsultacyjnych oraz uczestniczyć w tworzeniu propozycji usług specjalistycznych dla producentów rolnych, zwłaszcza z zakresu informacji dotyczących ubiegania się o środki publiczne oraz zawierania kontaktów handlowych.

Streszczenie

Celem artykułu jest charakterystyka ustroju prawnego Krajowego Związku Grup Producentów Rolnych oraz przedstawienie propozycji zmian, które usprawnią jego funkcjonowanie. Krajowy Związek Grup Producentów Rolnych - Izba Gospodarcza zrzesza aktualnie 67 grup producentów rolnych z różnych branż. Wskazane jest wyrażanie zadań izb gospodarczych grup producentów rolnych w szczególności jako: działalność szkoleniowo-doradczą, aktywność informacyjna, która dotyczy wspomaganie grup

producentów rolnych z funduszy pomocowych Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych, ułatwianie producentom rolnym nawiązywania kontaktów handlowych.

Characteristics of the legal system of the National Union of Agricultural Producers Group - Chamber of Commerce

Abstract

Aim of this paper is to characterize the legal system of the National Union of Agricultural Producers Group and to propose changes that will improve its functioning. The National Union of Agricultural Producers Group - Chamber of Commerce currently brings together 67 groups of agricultural producers from various lines. It is desirable to express tasks of chambers of commerce of agricultural producers group in particular as: training and advisory activity, information activity which concerns support groups of agricultural producers from the European Union aid funds and national funds, facilitating agricultural producers to establish business contacts.

Literatura

- [1]. Bielski M.: Podstawy teorii organizacji i zarządzania, C. H. Beck, Warszawa 2002, str. 139-152.
- [2]. Chodubski A.: Idea samorządu gospodarczego jako wyzwanie globalne [w:], Wykrętowicz S. [red.] Spór o samorząd gospodarczy w Polsce, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Poznań 2005, str. 45.
- [3]. Gola J., Horubski K.: Funkcjonowanie izb gospodarczych jako przejaw samorządności przedsiębiorców [w:], Blicharz J., Boć J. [red.] Prawna działalność instytucji społeczeństwa obywatelskiego, Kolonia Limited, Wrocław 2009, str. 282-285.
- [4]. Jurewicz M.: Ustrój prawny izb gospodarczych - propozycje jego usprawnienia, "Studia Prawno-Ekonomiczne" nr 79/2009, str. 126-129 i 135-136.
- [5]. Krajowa Rada Spółdzielcza: <http://krs.org.pl/aktualnosci/konferencja-10-lat-funkcjonowania-ustawy-o-grupach-producentow-rolnych-i-ich-zwiazkach,366,.html>.
- [6]. Krajowy Związek Grup Producentów Rolnych - Izba Gospodarcza: <http://www.kzgpr.pl/assets/files/statut.pdf>.
- [7]. Leoński Z.: Nauka administracji, C. H. Beck, Warszawa 2002, str. 56.
- [8]. Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego: <http://www.modr.pl/index.php?wyd=170>.
- [9]. Wierzbowski M., Wiktorowska A.: Podstawowe pojęcia teoretyczne w nauce prawa administracyjnego [w:], Wierzbowski M. [red]: Prawo administracyjne, Lexis Nexis, Warszawa 2011, str. 103-105.

- [10]. Wrzosek S., Biskup R.: Poszukiwanie koncepcji nauki administracji [w:], Łukaszewicz J. [red.] Jakość administracji publicznej, Międzynarodowa Konferencja Naukowa - Cedzyna k. Kielc, TNOiK, Rzeszów 2004, str. 495.